

ПСИХОМЕТРИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРСІЇ ОПИТУВАЛЬНИКА ДЕПРЕСІЇ А. БЕКА (BDI-I) НА СТУДЕНТСЬКІЙ ВИБІРЦІ

Нікітчук Уляна Ігорівна¹

¹ Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія», м. Острозь (Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9820-3791>
Researcher ID: 57215599084

UDC: 1159.9.072

АНОТАЦІЯ

У статті представлено дослідження психометричних властивостей українського варіанту опитувальника депресії А. Бека (BDI-I) на вибірці українських студентів (N = 234). Актуальність дослідження для українських психологів обговорено. Зважаючи на особливості української граматики, а також на результати попереднього пілотажного дослідження ефективності завдань, окремі форми опитувальника для жінок (Форма А) та для чоловіків (Форма Б) було розроблено, що є новизною цього дослідження. Згідно результатів пілотажу, чотири пункти опитувальника є чутливими до гендерних відмінностей у висловленні емоційних труднощів: сум, песимізм, плач та втрата інтересу до сексу. До оцінки змісту фінальної версії опитувальника (двох форм) було залучено експертів. Кореляції пунктів опитувальника з загальним показником варіювали від 0,40 до 0,69 для Форми А та від 0,32 до 0,82 для Форми Б. Надійність (внутрішню узгодженість), конкурентну валідність, дискримінативність було вивчено, узгодженість даних із двофакторною моделлю депресії було оцінено з застосуванням конфірматорного факторного аналізу, конструктну валідність було обґрунтовано. Отримані результати обговорено у контексті схожих досліджень у інших країнах. Дослідження віддзеркалює знахідки інших науковців, що вивчали психометричні властивості BDI і констатує, що перекладений опитувальник має відмінну внутрішню узгодженість (α Кронбаха = 0,91), значимі кореляції балів із пов'язаними змінними (0,74 для шкали депресії DASS-21, 0,67 для шкали тривоги DASS-21, 0,64 для шкали стресу DASS-21), належну дискримінативність (δ Фергюсона = 0,98) на вибірці українських студентів. Середні значення за опитувальником порівняно із аналогічними у інших дослідженнях на неклінічних вибірках. Обмеження і перспективи дослідження обговорено.

Ключові слова: опитувальник депресії А. Бека, BDI-I, вимірювання депресії, психометричні властивості, валідація, внутрішня узгодженість, дискримінативність, конфірматорний факторний аналіз.

Постановка проблеми. Опитувальник депресії А. Бека або Beck Depression Inventory (BDI) не потребує представлення у професійному середовищі психологів. Відомий у всьому світі як один найбільш популярних інструментів вимірювання симптомів депресії (Wang & Gorenstein, 2013), опитувальник у різних версіях широко використовується дослідниками та клініцистами для оцінки важкості депресії підлітків та дорослих (Grothe et al., 2005). Варто сказати декілька слів про еволюцію шкали: вперше опублікована у

1961 р. (Beck, Ward, Mendelson, Mock & Erbaugh, 1961), вона була переглянута як BDI-IA у 1978 р. (Beck, Rush, Shaw, & Emery, 1979) і згодом оновлена як BDI-II у 1996 р. (Beck, Steer, & Brown, 1996). Перевагами застосування останньої версії шкали є вдосконалення деяких пунктів та поліпшена узгодженість з критеріями DSM-IV (American Psychiatric Association, 1994) для великого депресивного епізоду. Втім, для застосування останніх поліпшених версій опитувальника (зокрема, найбільш потенційно цікавого психологам BDI-II) є й

Address for correspondence, e-mail: editpsychas@gmail.com
Copyright: © Uliana Nikitchuk

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

суттєві обмеження, пов'язані з політикою захисту авторських прав, що ними володіє компанія Harcourt Assessment Incorporated (Pearson Education plc) на підставі контракту з автором (Jackson-Koku, 2016). Спробувавши отримати дозвіл на розробку української версії останньої дакції опитувальника А. Бека, ми зрозуміли, наскільки обтяжливим, тривалим, обмежуючим можливості та дорогим є цей процес; це дало відповідь на питання про те, чому українські дослідники досі застосовують першу (вільну) редакцію шкали.

Хоч причини використання першої, а не другої редакції шкали зрозумілі й виправдані, у відповідних публікаціях все ж бракує інформації щодо психометричних властивостей застосованих версій (як української, так і російськомовної) BDI-I. Так, Н. Катаєва, Н. Корнетов, А. Левіна (Kataeva, Kornetov and Levina, 2008) згадують про застосування BDI у своєму дослідженні, але у цитуваннях посилаються на оригінальну шкалу 1961 р. і не наводять жодної інформації щодо перекладу. Інший дослідник також звертається до BDI як до «конвенційного методу» (Matiash, 2012: 114), застосованого у дослідженні, але не надає жодного цитування, тож і питання про переклад, і про його апробацію залишається нерозкритим.

Текст опитувальника А. Бека українською запропоновано у перекладеній на українську мову книзі С. Пфайфера (Pfeifer, 2017), але і тут є підстави для сумнівів щодо представленого тексту: по-перше, у інструкції досліджуваному запропоновано оцінити своє самопочуття, мислення і настрої сьогодні (Pfeifer, 2017: 79), а не протягом останнього тижня включно із сьогоднішнім днем, як у першій версії методики (Beck et al., 1961) або протягом останніх двох тижнів, як у другій (Beck et al., 1996); по-друге, оскільки у згаданій книзі не уточнено, яку версію опитувальника пропонують читачу, залишається здогадуватися. Скоріше за все, йдеться про перекладеній BDI-I або BDI-IA, оскільки присутні пункти щодо втрати ваги, спотворений образ тіла (незадоволеність зовнішнім виглядом), соматичну стурбованість, неможливість працювати, що вони були замінені у BDI-II ажитацією, відчуттям нікчемності, труднощами концентрації та втратою енергії (Wang & Gorenstein's, 2013). Втім, інформації щодо цього не на-

дано, як і свідчень щодо апробації запропонованої версії.

Нарешті, доступні українському психологові вільні інтернетні сервіси пропонують калейдоскоп варіантів інвентаря депресії А. Бека, переважно російською, традиційно, на жаль, без жодної інформації про авторів перекладу та будь-які дослідження психометричних властивостей; важкість симптомів зазвичай пропонується оцінювати відповідно до норм, виведених автором у 1961 р. (Beck et al., 1961), що може призводити до неточних діагнозів, помилкових інтерпретацій та хибних результатів досліджень.

Всі ці випадки ілюструють загальну картину нехтування принципами психометрії у застосуванні опитувальника депресії А. Бека українською (аналогічно і російською) мовами. На підставі сказаного, можемо висувати, що валідність BDI-I потребує вивчення, оскільки цей інструмент широко використовується для досліджень та постановки діагнозу. **Мета цієї статті** – висвітлити результати вивчення психометричних властивостей української версії опитувальника депресії А. Бека на студентській вибірці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

На різних вибірках у багатьох країнах валідизовано опитувальник депресії А. Бека, про що свідчать численні оприлюднені результати досліджень. Природно, що публікації у провідних світових наукових виданнях останніх років стосуються BDI-II. У одному з порівняльних досліджень (Wang and Gorenstein's, 2013) показано, що цей інвентар був перекладений на 17 мов у Європі, Азії, Латинській Америці, на Близькому Сході і випробуваний на неклінічних вибірках (студентів і дорослих), психіатричних вибірках (стаціонарних, амбулаторних, інституціоналізованих) і медичних вибірках (сформованих відповідно до захворювань та способу рекрутування учасників). Психометричні властивості BDI-II виявилися належними на усіх проінспектованих вибірках: внутрішня узгодженість була високою (близько $\alpha = 0,9$); ретестова надійність коливалася від 0,73 до 0,96; дослідження критеріальної валідності продемонстрували високу специфічність і сензитивність до депресії (Wang & Gorenstein's, 2013); насамкінець (ключовий параметр у контексті цієї статті) результати BDI-II та BDI-I узгоджуються на статистично значимо-

му рівні. У оригінальній статті цей факт осмислюється у контексті валідності оновленої версії BDI, у контексті ж нашої пропонуємо розглянути його як свідчення того, що застосування більш застарілої версії не означає будь-якого суттєвого погіршення точності й валідності здобутих з його допомогою даних.

Критика різних редакцій опитувальників А. Бека стосується здебільшого того, що вони надто базовані на поведінці, і, мовляв, нехтують такими важливими вимірами, як когнітивний та емоційний (Eack, Singer, & Greeno, 2008). Проте, ця критика не надто переконлива на фоні інших досліджень. За даними «Психінфо» Американської психологічної асоціації (як зазначено у дослідженні Piotrowski, 2017), опитувальник BDI отримав значну увагу у науковій літературі (є предметом 802-х статей у наукових журналах, обговорюється у 18-ти книгах та 73-х дисертаціях) і виправдано вважається стандартним інструментом для вимірювання депресії. У світлі цього вважаємо за доцільне залишити огляд останніх публікацій стислим і перейти до викладу методичних аспектів та результатів дослідження психометричних властивостей української версії опитувальника депресії А. Бека, а отримані іншими дослідниками значення внутрішньої узгодженості, кореляції з іншими змінними і т.д. обговорити у контексті отриманих нами результатів у дискусійній частині цієї статті.

Методика та організація дослідження. Вибір-ка дослідження психометричних властивостей українського варіанту BDI-I складалася зі студентів (N = 234, 194 – жіночої статі, віковий діапазон: 17-23 роки, $M_{\text{вік}} = 18,9$ років, $SD = 1,4$), яких було залучено до участі за допомогою листів, розісланих на електронну скриньку усіх поточних користувачів корпоративної пошти Національного університету «Острозька академія». План дослідження було обговорено і схвалено на засіданні кафедри громадського здоров'я, а також погоджено керівництвом факультету політико-інформаційного менеджменту університету. Участь студентів у дослідженні була добровільною, фінансового чи іншого заохочення учасникам не передбачалося.

Щодо запропонованого досліджуваного тексту опитувальника українською, варто згадати деякі результати попереднього здійсненого пілотажного дослід-

дження ефективності пунктів BDI-I (N = 196, 148 – жіночої статі, віковий діапазон: 16-62 р., $M_{\text{вік}} = 34,4$ роки, $SD = 9,9$), яке має стосунок до особливостей укладеної фінальної версії опитувальника. Першим 20-ти учасникам пілотажного дослідження (13 жінок і 7 чоловіків) була запропонована більш детальна процедура роботи з опитувальником: ми фіксували час відповіді на кожен пункт і заохочували висловитися щодо тих тверджень, що забирали багато часу. Це мало своїм результатом виявлення специфічних реакцій чоловіків і жінок на деякі пункти опитувальника; до того ж, ці спостереження узгоджувалися із індексами ефективності завдання на усій пілотній вибірці. Наступні групи тверджень виявилися чутливими до гендерних відмінностей: сум, песимізм, часті сльози, втрата інтересу до статевого життя (більше 85% чоловіків із вибірки пілотажного дослідження вибрали нульове твердження за цими пунктами; після того, як формулювання цих пунктів для чоловіків було модифіковано, належна дискриміна-тивність відповідей була забезпечена; жінки ж повідомляли, що почуваються більш комфортно, коли їх запитують про «сексуальну близькість», а не про «секс»). Базуючись на цих спостереженнях, ми розробили окремі форми опитувальника для чоловіків і для жінок так, щоб мовні нюанси експресії ними одних і тих же змінних було враховано і чоловіки могли підтримувати бажаний образ сильної, а жінки – чутливої натури.

Крім того, доцільність розроблення окремих форм опитувальника зумовлена також і граматичними особливостями української мови, адже всі дієслова у минулому часі (а саме такий вживається в опитувальнику) мають рід. З одного боку, ми звичні до практики написання родових варіацій у дужках (наприклад: «я відчувала (-вав)»), з іншого – в умовах можливості застосовувати комп'ютеризовані, а не бланкові форми опитувальників цю практику можна вважати морально застарілою і невиправданою, адже аргумент економії ресурсів для комп'ютеризованих методик уже не актуальний.

Все це привело нас до врахування зазначених невеликих, але доволі значимих відмінностей у розробці BDI українською мовою. Таким чином, остаточна версія опитувальника (Форма А та Б) була сформована як перелік із 21-ї групи тверджень, змістово відповід-

них оригінальній шкалі BDI-I, але нюансованих конкретно для чоловіків і жінок. Після цього опитувальник було спрямовано на експертизу щодо змістової відповідності перекладеного оригінальному текстові, далі – здійснено дослідження його психометричних властивостей.

Для дослідження надійності було вивчено кореляції пунктів із загальним показником та розраховано коефіцієнт альфа Кронбаха. Для встановлення конструктивної валідності перекладеного BDI було зібрано докази щодо наступних аспектів (згідно Dowing, 2003): зміст, процес відповідей, внутрішня структура (у цьому зв'язку було здійснено конфірматорний факторний аналіз), відношення з іншими змінними. Проте, ми не вивчали наслідків – останнього аспекту – оскільки це вимагає порівняння клінічної та неклінічної вибірок, що потребує організації спеціального дослідження і на цьому етапі розроблення опитувальника було недоцільним. Також було оцінено дискримінативність перекладеного BDI-I за допомогою коефіцієнта дельта Фергюсона.

У контексті дослідження відношення з іншими змінними, додатково було застосовано методичний інструментарій, чий зв'язок із конструктом ми перевіряли з метою вивчення валідності, а саме:

1. Шкала Депресія-Тривога-Стрес (DASS)-21 (коротка 21-пунктова шкала для оцінки ключових симптомів депресії, тривоги і стресу, схвалена для скринінгу підлітків та дорослих з огляду на хороші психометричні властивості (Gregory & Peters, 2017), результати якої узгоджуються з BDI в англійському варіанті (P. F. Lovibond & S. H. Lovibond, 1995). У нашому дослідженні внутрішня узгодженість для українського DASS-21 становила $\alpha = 0,84$ для шкали депресії, $\alpha = 0,81$ для шкали тривоги, $\alpha = 0,84$ для шкали стресу.

2. Шкала суб'єктивного благополуччя (Fetiskin, Kozlov, & Manuylov, 2002), щодо якої очікувався або обернений зв'язок з результатами BDI, або відсутня сильна значима кореляція.

3. 6-ти пунктова анкета стосовно суб'єктивно визначеного рівня стресу та депресії, що включала наступні пункти: (1) досвід серйозних емоційних потрясінь упродовж останніх пів року; (2) самооцінка рівня стресу упродовж останніх двох тижнів; (3) самооцінка наявності / відсутності депресії; (4) наявність думок про

необхідність звернення по професійну допомогу до психолога, психотерапевта, психіатра чи невропатолога; (5) нещодавнє звернення до фахівців з нервово-психічного здоров'я; (6) поточне вживання ліків для лікування зазначених симптомів.

Статистичний аналіз було виконано за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistics 21 та SPSS Amos 26.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. *Описові статистики* для розробленого українською BDI-I, DASS-21, Шкали суб'єктивного благополуччя, суб'єктивно визначеного рівня депресії й стресу згруповано за статтю й подано у Табл. 1. Відповідно до критерію Колмогорова-Смирнова, можемо констатувати нормальність розподілу кожної шкали для чоловічої підвибірki; у жіночій підвибірці розподіл відповідає нормальному за BDI-I, шкалою тривоги DASS-21 та суб'єктивно визначеним рівнем стресу, щодо інших змінних, нормальний розподіл результатів не підтверджено. Тож, для порівняння значень у підвбірках було відповідно застосовано непараметричний критерій та *t*-критерій Стюдента. Згідно значень *t*-критерію та *U*-критерію, є лише декілька статистично значимих відмінностей у субвбірках за вимірюваними змінними, а саме: відмінності у значеннях шкали Стресу (DASS-21) та Шкали суб'єктивного благополуччя. Щодо решти вимірюваних характеристик, вони різняться несуттєво для чоловічої та жіночої частини вибірки.

Для порівняння зазначимо, що середній рівень значень за перекладеним BDI-I для студентської вибірки становить 15,14 для жінок ($SD=10,5$) та 14,83 для чоловіків ($SD=10,24$) зі статистично несуттєвою відмінністю відповідає даним деяких інших актуальних досліджень щодо BDI, а саме: $M=14,10$, $SD=8,6$ для жінок і $M=14,2$, $SD=10,7$ для чоловіків із не значимою статистично різницею на вибірці здорових досліджуваних (Ginting et al., 2013); $M=12,63$, $SD=10,39$ на вибірці афроамериканців з низьким доходом, що перебувають на амбулаторному лікуванні (Grothe et al. (2005). Тут також варто звернути увагу на порівняльне дослідження різних апробацій BDI (Wang and Gorenstein, 2013). З поданої авторами звідної таблиці (Wang and Gorenstein, 2013: 418) ми відібрали ті дані, що найбільше відповідає

Таблиця 1.

Описові статистики за BDI-II, DASS-21, Шкалою суб'єктивного благополуччя (ШСБ), суб'єктивно визначеним рівнем стресу (СВРС), порівняні за статтю ($n_{\text{жін}} = 194$, $n_{\text{чол}} = 40$) з аналізом статистичної значимості відмінностей

Стать	Описові статистики				Критерій Кол-гмо-горова-Смирнова	t-test		U-test
	Mean	SD	Min	Max		p	t	
BDI-II								
жін.	15,14	10,50	0	52	$\alpha = 0,04$	---	---	$\alpha = 0,85$
чол.	14,83	10,24	0	39	$\alpha = 0,41$			
Депресія (DASS-21)								
жін.	7,6	4,91	0	21	$\alpha = 0,11$	0,56	0,58	---
чол.	8,1	5,11	0	21	$\alpha = 0,48$			
Тривога (DASS-21)								
жін.	6,47	4,80	0	20	$\alpha = 0,01$	---	---	$\alpha = 0,18$
чол.	5,40	4,58	0	17	$\alpha = 0,06$			
Стрес (DASS-21)								
жін.	9,56	4,98	0	21	$\alpha = 0,26$	0,01	-2,7	---
чол.	7,3	4,11	1	17	$\alpha = 0,49$			
ШСБ								
жін.	59,81	8,89	36	90	$\alpha = 0,13$	0,01	2,7	---
чол.	64,08	9,44	47	81	$\alpha = 0,53$			
СВРС								
жін.	5,04	1,95	1	10	$\alpha = 0,01$	---	---	$\alpha = 0,24$
чол.	4,58	2,14	1	8	$\alpha = 0,58$			

дали нашій вибірці (27 досліджень на неклінічних вибірках студентів), обчислили середній рівень їх балів (за BDI-II) і отримали середнє значення депресії $M = 10,24$, що є суттєво нижче у порівнянні з нашими даними. Разом з тим відомо, що українці переживають більш ніж складні військові, соціальні, політичні, економічні проблеми з 2014 р. і до сьогодні, тож варто взяти до уваги цей момент при обговоренні отриманих результатів.

Внутрішня узгодженість перекладеного опитувальника депресії А. Бека (див. Табл. 2) була оцінена відповідно до настанов Д. Чікетті та С. Спароу (як цитується у Rojahn et al., 2012), згідно яких значення коефіцієнту Кронбаха $\alpha < 0,70 = \text{неприйнятне}$, $0,70 < \alpha < 0,79 = \text{достатньо добре}$; $0,80 < \alpha < 0,89 = \text{добре}$; $0,90 < \alpha < 0,99 = \text{відмінне}$. Результати вказують на відмінну внутрішню узгодженість як для чоловічої, так і для жіночої форм української версії BDI-I. Варто зауважити, що значення α Кронбаха суттєво зросло після укладання остаточної версії опитувальника у формах А та Б порів-

няно зі значенням на етапі пілотажного дослідження ($\alpha = 0,84$ для жінок та $\alpha = 0,86$ для чоловіків).

Відмінна внутрішня узгодженість перекладеної українською шкали порівнювана з даними, отриманими іншими дослідниками: з високими значеннями альфа Кронбаха для студентів коледжу (Beck et al., 1996), для повністю студентської вибірки (Dozois, Dobson, & Ahnberg, 1998), для студентів арабських студентів коледжу (Al-Turkait, & Ohaeri, 2010), для пацієнтів первинної медичної допомоги (Arnau, Meagher, Norris, & Bramson, 2001), для вибірки афро-американців з низьким доходом, що знаходяться на амбулаторному лікуванні (Grothe et al., 2005), для загальної популяції індонезійців (Ginting et al., 2013). Водночас, високий рівень внутрішньої узгодженості простежено і на клінічних вибірках (Beck et al., 1996; Steer, Ball, Rainieri, & Beck, 1999). Щодо BDI-II є відомості про середній коефіцієнт альфа близько 0,9 (що варіює від 0,83 до 0,96) з 89-ти досліджень опитувальника (Wang and Gorenstein, 2013). Таким чином, після наведених порівнянь ми можемо

Таблиця 2.

Внутрішня узгодженість (α Кронбаха) перекладеного українською BDI-I (Жіноча та чоловіча форми)

	α	кількість пунктів	N
Форма А (жін.)	0,91	21	194
Форма Б (чол.)	0,91	21	40

виснувати належний рівень внутрішньої узгодженості української версії BDI-I.

Табл. 3 презентує статистики за кожним елементом опитувальника (кореляцію пунктів із загальним показником і коефіцієнт α Кронбаха, якщо пункт видалено). Для обох форм опитувальника справедливо, що завдання узгоджені з загальним показником (значення відповідних кореляцій варіюють від *помірного* до *сильного* зв'язку). Аналіз пунктів та внутрішньої узгодженості дозволяє зробити висновок про гомогенність шкали, а також показує, що жоден із пунктів не потребує перегляду чи виключення з тексту.

Отримані значення показників кореляцій пунк-

значення кореляції у жіночій формі було зафіксовано для пункту про втрату інтересу до сексу. Цей факт може бути осмислений крізь призму статті В. Гупаловської та Н. Лен (Hupalovska and Len, 2015), які констатують ніяковість у висловленні сексуальних проблем, часте сексуальне незадоволення і загальний низький рівень зацікавленості сексом українських жінок. Найнижче значення кореляції з загальним показником у чоловічій формі опитувальника стосується пунктів зниження апетиту, втрати інтересу до сексу, очікування покарання, що узгоджується з даними, зібраними на українській вибірці А. Молотокаса (Molotokas, 2018). Крім того, порівняльний аналіз чис-

Таблиця 3.

Аналіз надійності – Кореляції пунктів з загальним показником та α Кронбаха при видаленні пункту для жіночої (Форма А) та чоловічої (Форма Б) версії BDI-I

Пункт		Форма А		Форма Б	
		I-T	α^{**}	I-T	α^{**}
1	Сум	0,69	0,90	0,82	0,89
2	Песимізм	0,53	0,90	0,56	0,90
3	Поразки минулого	0,58	0,90	0,70	0,90
4	Втрата задоволення	0,59	0,90	0,63	0,90
5	Почуття провини	0,61	0,90	0,69	0,90
6	Очікування покарання	0,48	0,90	0,35	0,91
7	Негативне ставлення до себе	0,60	0,90	0,67	0,90
8	Самокритичність	0,58	0,90	0,60	0,90
9	Думки про самогубство	0,54	0,90	0,51	0,90
10	Плач	0,54	0,90	0,56	0,90
11	Занепокоєння фіз. здоров'ям	0,52	0,90	0,48	0,90
12	Втрата інтересу до людей	0,49	0,90	0,43	0,90
13	Нерішучість	0,48	0,90	0,47	0,90
14	Невдоволеність виглядом	0,66	0,90	0,70	0,90
15	Нездатність працювати	0,58	0,90	0,65	0,90
16	Погіршення сну	0,46	0,90	0,37	0,91
17	Дратівливість	0,50	0,90	0,46	0,90
18	Погіршення апетиту	0,39	0,91	0,32	0,91
19	Зниження ваги	0,54	0,90	0,48	0,90
20	Втома	0,58	0,90	0,46	0,90
21	Зниження інтересу до сексу	0,40	0,90	0,33	0,91

Примітки:

* - I-T = Item-Total correlation – кореляція завдання з загальним показником;

** - α Кронбаха, якщо пункт видалено

тів із загальним показником від 0,40 до 0,69 для жіночої форми опитувальника і від 0,32 до 0,82 для чоловічої порівнювані із тими значеннями, що їх повідомляють інші дослідники (Beck et al., 1996; Osman et al., 1997; Dozois et al., 1998; Grothe et al., 2005). Найнижче

ленних досліджень (Wang and Gorenstein, 2013) вказує на те, що втрата сексуального інтересу відображає найнижчі значення кореляцій пунктів із загальним значенням, незважаючи на те, що він залишається значимо узгодженим із цілим конструктом, «соматичні пункти»,

такі як зміни сну і апетиту (щоправда, у статті йдеться не лише про зменшення як у BDI-I, а й про збільшення як у BDI-II), також показують нижчі значення на неклінічних вибірках (Wang and Gorenstein, 2013: 420).

Як було зазначено вище, *валідність* української версії BDI буде обговорено у контексті чотирьох критеріїв.

1. *Зміст*. Оскільки оригінальний опитувальник депресії А. Бека у його різних редакціях був ретельно вивчений на предмет валідності змісту конструкту (Beck et al., 1996; Dozois et al., 1998; Osman et al., 1997; Steer et al., 1999), і обґрунтований у різних країнах як валідний інструмент для вимірювання депресії (Wang & Gorenstein, 2013), наша основна турбота у цьому питанні полягала у тому, аби зберегти конструкт у процесі перекладу. Для з'ясування того, наскільки це вдалося у лінгвістичному вимірі, до аналізу тексту обох форм опитувальника було залучено 5 експертів: 4 психологи (1 – аспірант, 3 – кандидати наук), чие володіння англійською підтверджено міжнародними сертифікатами (рівень B2, C1), ще один експерт, який хоч і не мав підтвердженої компетентності в англійській мові, був включений у експертну групу як фахівець з клінічної психології. Після ознайомлення експертів з теоретичними матеріалами щодо вимірювання депресії, їм було запропоновано оцінити перекладену шкалу щодо адекватності змісту, відповідності пунктам оригінального BDI та вдалості слововживання. Для оцінювання цих параметрів застосовувалися шкали Лайкерта, результати – 5,0 по кожному параметру як для жіночої, так і для чоловічої форм опитувальника (коефіцієнт згідності експертів, розрахований за допомогою показника альфа Кронбаха становив $\alpha = 1$ за кожним виміром). Отже, експерти одноставно засвідчили змістову валідність української версії BDI-I.

2. *Процес відповідей*. Для оптимізації процесу збору даних, мінімізації помилок адміністратора, а також для запобігання проблемі пропущених даних перекладений опитувальник був представлений учасникам у комп'ютеризованому вигляді (зі застосунком «Гугл Формз»), оскільки показано, що значимих відмінностей у психометричних властивостях бланкових та он-лайн версій BDI-II немає (Holländare, Askerlund, Nieminen and Engström, 2008; Holländare, Anderson and Engström,

2010) як немає і причин передбачати, що те ж саме не справедливо по відношенню до BDI-I. Зробивши відповідні налаштування у застосунку, ми досягли 0% пропущених даних; автоматично згенерована електронна таблиця забезпечила точний масив відповідей, який згодом був закодований так само автоматично з використанням відповідних опцій для електронних таблиць (тобто дія помилки оператора як джерела похибки прямує до нуля). Таким чином, процес відповідей був максимально стандартизованим та комп'ютеризованим, що, вважаємо, працювало на користь валідності.

3. *Внутрішня структура*. З метою верифікації того, чи факторна структура перекладеного BDI-I відповідає запропонованій іншими дослідниками, було здійснено конфірматорний факторний аналіз (CFA). Таким чином, ми прагнули з'ясувати, чи модель (K.Grothe et al., 2005) із двома факторами першого порядку (когнітивний і соматичний), що є індикаторами фактору другого порядку (депресії) відповідає нашим даним. CFA було виконано із застосуванням SPSS Amos 26. Рис. 1 презентує отриману модель (ст. 63).

Як і в згаданих вище дослідженнях, два фактори корелюють між собою ($r = .71$; $p < .01$), коефіцієнти зв'язку симптомів із факторами першого порядку також виразні (0,41 і вище). Щодо індексів відповідності даних моделі, $\chi^2/df = 1,79$ ($p = .0$), що є задовільним, значення GFI ('goodness of fit index') = 0,88 виявився лише трохи нижчим від порогу прийнятного значення відповідності моделі, CFI ('the comparative fit index') = 0,91 має задовільне значення, RMSEA ('the root mean square error of approximation') = 0.058 також вказує на прийнятну відповідність даних моделі. Варто зауважити, що ці значення індексів були отримані після того, як було прийнято коваріацію (Рис.1) між змінними еб (нездатність працювати) та e11 (втома). Таким чином, можна зробити висновок, що ієрархічна модель депресії, у якій фактор другого порядку (депресія) визначається двома факторами першого порядку (когнітивним та соматичним), сумісна з нашими даними.

Результати щодо внутрішньої структури перекладеного опитувальника узгоджуються з низкою інших досліджень, що підтримують двофакторний погляд на депресію як конструкт (Beck, Steer, and Brown's, 1996; Dozois et al., 1998; Whisman, Perez, & Ramel, 2000;

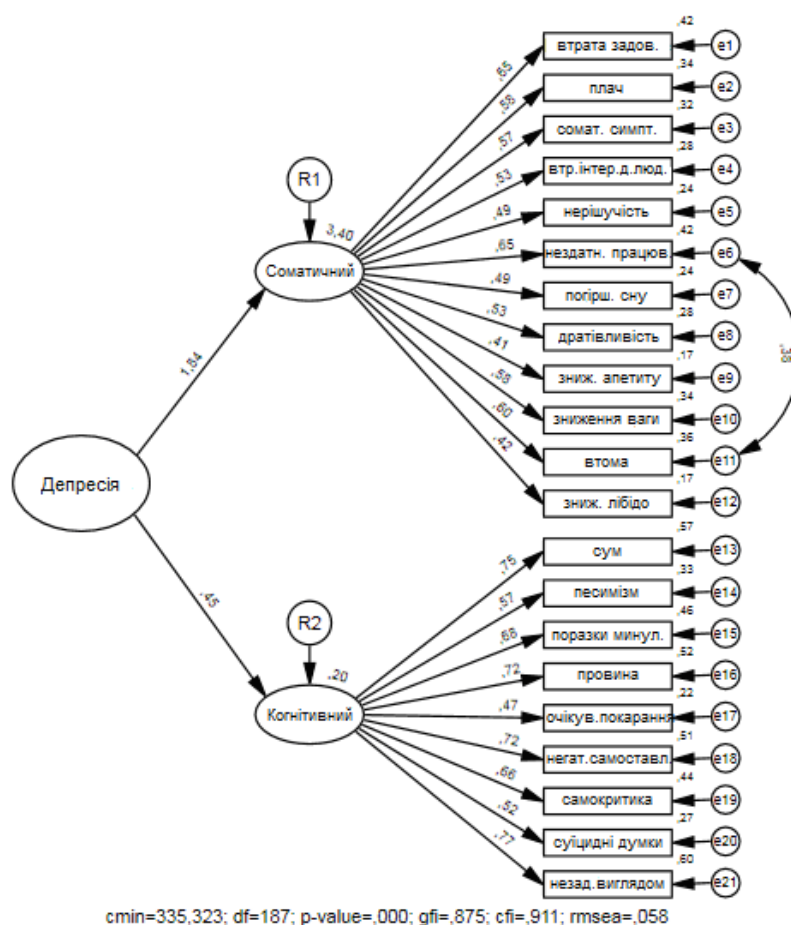

Рис 1. Ієрархічна модель української версії BDI-I – двофакторна структура

Chang, 2005; Grothe, 2005; Viljoen, Iverson, Griffiths, & Woodward, 2003). У літературі представлено також і трифакторну модель (Ginting et al., 2013) з виокремленням когнітивного, афективного і соматичного факторів; однак, відповідно до їх результатів кореляція між афективним і когнітивним фактором у групі здорових досліджуваних настільки висока (0,99), що доцільність їх розмежування викликає запитання.

4. *Відношення з іншими змінними.* Для вивчення конкурентної валідності української версії BDI-I ми, у першу чергу, з'ясували кореляції його балів з результатами за DASS-21, оскільки вони вимірюють порівнювані конструкти. Виходячи з того, що BDI-I є холистичним мірилом депресії, а DASS-21 покликаний встановлювати ознаки депресії, надмірного збудження і напруги (Antony, Bieling, Cox, Enns & Swinson, 1998), ми припустили, що кореляція буде високою за шкалою DASS-D (депресія) і помірною з іншими шкалами. Гіпотези щодо зв'язку результатів досліджуваних за BDI-

I та іншими змінними описані у методичній частині цієї публікації. Кореляційний аналіз було виконано у SPSS 21.

Як видно із Табл. 4, статистично значимі сильні прямі зв'язки було виявлено між балами за BDI-I, та шкалою депресії DASS-21. Деяко менш сильні, але також значимі зв'язки присутні між BDI-I та двома іншими шкалами DASS-21. З похибкою менше 0,05 констатуємо слабкий зв'язок між результатами за BDI-I та Шкалою суб'єктивного благополуччя, хоч і припускали, що вони можуть мати обернену кореляцію. Як деяку додаткову інформацію для оцінки валідності згадаємо також про статистично значимий сильний зв'язок між балами досліджуваних за BDI-I та самооцінкою рівня стресу, а також помірну кореляцію результатів за перекладеним опитувальником з суб'єктивно повідомленою депресією та думками про необхідність звернутися по допомогу до фахівця з нервово-психічного здоров'я. Ці знахідки підтримують наші гіпотези і демон-

Кореляції між українською версією BDI-I та конкурентними змінними

BDI-I	BDI-I	DASS-21		
		Депресія	Тривога	Стрес
BDI-I	-			
DASS-21 ¹				
	Депресія	0,74**	-	
	Тривога	0,67**	0,61**	-
	Стрес	0,64**	0,65**	0,73**
Шкала суб'єктивного благополуччя ¹		0,14*	0,14*	0,02
Пункти анкети				
	Нещодавнє емоційне потрясіння ³	0,28**	0,24**	0,27**
	Суб'єктивно визначений рівень стресу ²	0,62**	0,56**	0,57**
	Суб'єктивно повідомлена депресія ³	0,38**	0,43**	0,35**
	Думки про звернення до фахівців з псих. здор. ³	0,36**	0,28**	0,29**
	Нещодавнє звернення до фахівців з псих. здор. ³	0,13	0,12	0,24**
	Поточний прийом медикаментів ³	0,25**	0,15	0,34**

Примітки: ¹ – r Пірсона було розраховано для цих змінних; ² – ρ Спірмена було розраховано для цих змінних; ³ – η була розрахована для цих змінних; * $P < .05$; ** $P < .01$

струють належний зв'язок розробленого опитувальника з відповідними змінними.

Отримані дані щодо кореляції між балами BDI-I та шкалами DASS-21 (0,74 для DASS-D, 0,67 для DASS-A та 0,64 для DASS-S) узгоджуються з даними М. Ентоні та співавторів (Antony et al., 1998), які виміряли теж саме і повідомили про значення коефіцієнтів кореляції 0,79, 0,62 та 0,69 відповідно, а також з результатами, отриманими у дослідженні П. Ловібонд та С. Ловібонд, що повідомляють коефіцієнт кореляції між балами BDI та DASS-D $r = 0,70$ (як процитовано у Gregory & Peters, 2017). В узагальненому порівняльному дослідженні, про яке неодноразово згадувалося вище (Wang and Gorenstein, 2013) визначено, що у 41-му дослідженні, що перевіряли зв'язок між BDI (йдеться про останню англomовну версію) та DASS-21 середні значення кореляції становлять $r = 0,77$ для DASS-D, $r = 0,44$ для DASS-A та $r = 0,68$ для DASS-S, що досить добре узгоджується з нашими даними. Встановлені відношення вважаємо показовими у контексті вивчення конкурентної валідності.

Окрім зазначеного, нами було вивчено також дискримінативність української версії опитувальника депресії А. Бека. Для її оцінювання ми послуговувалися коефіцієнтом δ Фергюсона, незважаючи на деякі труднощі у обґрунтуванні його зв'язку зі специфічною мо-

деллю відповідей, про які повідомляє П. Феррандо (Ferrando, 2012). Оскільки ми застосовували формулу розрахунку коефіцієнту δ , що вона запропонована М. Хенкінз (Hankings, 2007) і є модифікованою формулою Т. Фергюсона з урахуванням кількості відповідей на пункти опитувальника, вважаємо такий спосіб вивчення дискримінативності цілком прийнятним. До того ж, є свідчення зростаючого інтересу до способу Т. Фергюсона обчислювати чутливість тестів (Hankings, 2007). Значення розрахованого коефіцієнту дискримінативності BDI-I становило $\delta = 0,98$ і вказує на відмінну здатність опитувальника розподіляти досліджуваних відносно мінімального й максимального значень (Kline, 2015; Hankings, 2007), що є хоч і не достатньою, та все ж обов'язковою складовою валідності.

Варто зазначити, що переважаючою практикою вивчення дискримінативності BDI у світі, як і способом встановлення граничних тестових балів є застосування ROC ('a receiver operating characteristic') аналізу (Dutton et al., 2004; Ginting et al., 2013; Sica & Ghisi, 2007). Втім, це має сенс за наявності клінічної вибірки для порівняння даних. Ця стратегія без сумніву заслуговує втілення у майбутніх дослідженнях українського варіанту BDI. До того ж, випробування опитувальника на клінічній вибірці дозволить наблизитися до висновків щодо критеріальної валідності опитувальника, що її немож-

ливо встановити в рамках цього дослідження.

Новизна нашого дослідження полягає у розробці окремих форм (чоловічої та жіночої) опитувальника депресії А. Бека для українців. Отримані результати є свідченням переваг, що їх надає адресний підхід до представників різної статі в опитувальниках українською мовою. Спостереження про те, що чотири пункти перекладеного BDI-I (сум, песимізм, плач, втрата інтересу до сексу) є чутливими до гендерних відмінностей у вираженні почуттів узгоджуються з результатами інших досліджень (як показано Brody and Hall, 2008; Hupalovs'ka and Len', 2015).

Перспективи подальших досліджень. Щодо обмежень цього дослідження варто зазначити, по-перше, що вибірка вивчення психометричних властивостей опитувальника складалася цілком зі студентів, тож, відповідно, результати можуть бути поширені саме на цю популяцію, а значить буде доцільним повторити це дослідження і на інших вибірках (принаймні, на молодих людях, які не є студентами ЗВО, дорослих, з і без клінічного діагностованого великого депресивного розладу). Перспективною метою є також стандартизація результатів тестування на депресію за українською версією BDI-I.

Висновки. Підсумовуючи, можемо констатувати, що український переклад BDI-I є надійним і валідним інструментом для вимірювання симптомів депресії. Розроблення окремих форм опитувальника для чоловіків і жінок було цінним у контексті покращення якості інструменту для українців. Отримані дані узгоджуються з попередніми висновками, зробленими науковцями з різних країн, і підтверджують належні психометричні властивості обговорюваної розробки.

References:

- Al-Turkait, F. A., & Ohaeri, J. U. (2010). Dimensional and hierarchical models of depression using the Beck Depression Inventory-II in an Arab college student sample. *BMC Psychiatry*, 10, Article ID 60. doi: 10.1186/1471-244X-10-60
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders – DSM-IV-TRH* (4th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Publishing.
- Antony, M. M., Bieling, P. J., Cox, B. J., Enns, M. W., & Swinson, R. P. (1998). Psychometric properties of the 42-item and 21-item versions of the Depression Anxiety Stress Scales in clinical groups and a community sample. *Psychological Assessment*, 10(2), 176-181. doi: 10.1037/1040-3590.10.2.176
- Arnau, R. C., Meagher, M. W., Norris, M. P., & Bramson, R. (2001). Psychometric evaluation of the Beck Depression Inventory-II with primary care medical patients. *Health Psychology*, 20(2), 112-119. doi: 10.1037/0278-6133.20.2.112
- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. F., & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: Guilford Press.
- Beck, A. T., Steer, R. A., & Brown, G. K. (1996). *BDI-II Beck Depression Inventory Manual* (2nd ed.). Boston: Harcourt Brace.
- Beck, A. T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., & Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571.
- Brody, L. R., & Hall, J. A. (2008). Gender and emotion in context. In M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, & L. F. Barrett (Eds.), *Handbook of emotions* (3rd ed.) (pp. 395-408). New York, NY, US: The Guilford Press.
- Chang, H. (2005). Dimensions of the Chinese Beck Depression Inventory-II in a university sample. *Individual Differences Research*, 3(3), 193-199.
- Dozois, D. J. A., Dobson, K. S., & Ahnberg, J. L. (1998). A psychometric evaluation of the Beck Depression Inventory-II. *Psychological Assessment*, 10(2), 83-89. doi: 10.1037/1040-3590.10.2.83
- Dowing, S. M. (2003). Validity: on meaningful interpretation of assessment data. *Medical Education*, 37, 830-837. doi: 10.1046/j.1365-2923.2003.01594.x
- Dutton, G. R., Grothe, K. B., Jones, G. N., Whitehead, D., Kendra, K., & Brantley, P. J. (2004). Use of the Beck Depression Inventory-II with African American primary care patients. *General Hospital Psychiatry*, 26(6), 437-442. doi: 10.1016/j.genhosppsy.2004.06.002
- Eack, S. M., Singer, J. B., & Greeno, C. G. (2008). Screening for anxiety and depression in community mental health: The Beck Anxiety and Depression Inventories. *Community Mental Health Journal*, 44(6), 465-474.
- Fedotova, T. (2018). Features of the manifestation of subjective well-being as an indicator of a person's mental health (on the example of state employees). *Psychological Prospects Journal*, (31), 280-291. doi: 10.29038/2227-1376-2018-31-280-291
- Ferrando, P. J. (2012). Assessing the discriminating power of item and test scores in the linear factor-analysis model. *Psycologica*, 33, 111-134. Retrieved from <https://www.uv.es/psicologica/articulos1.12/6FERRANDO.pdf>
- Fetiskin, N. P., Kozlov V. V., & Manuylov G. M. (2002). *Sotsialno-psihologicheskaya diagnostika razvitiya lichnosti i malyyih grupp* [Socio-psychological diagnostics of personality and small groups' development]. Moscow: Publishing House of Psychotherapy Institute. [in Russian]

- Ginting, H., Näring, G., Van der Veld, W., Srisayekti, W., & Becker, E. (2013). Validating the Beck Depression Inventory-II in Indonesia's general population and coronary heart disease patients. *International Journal of Clinical and Health Psychology, 13*, 235–242. doi: 10.1016/S1697-2600(13)70028-0
- Gregory, B., & Peters, L. (2017). Unique relationships between Self-Related Constructs, Social Anxiety, and Depression in a non-clinical sample. *Behaviour Change, 34*(2), 117-133. doi: 10.1017/bec.2017.9
- Grothe, K. B., Dutton, G. R., Jones, G. N., Bondenlos, J., Ancona, M., & Brantley, P. J. (2005). Validation of the Beck Depression Inventory-II in a low-income African American sample of medical outpatients. *Psychological Assessment, 17*(1), 110-114. doi: 10.1037/1040-3590.17.1.110
- Hankins, M. (2007). Questionnaire discrimination: (re)-introducing coefficient δ . *BMC Medical Research Methodology, 7*(19). Retrieved from <https://bmcmredresmethodol.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2288-7-19>
- Holländare, F., Anderson, G., & Engström, I. (2010). A comparison of psychometric properties between internet and paper versions of two depression instruments (BDI-II and MADRS-S) administered to clinic patients. *Journal of medical Internet research, 12*(5), e49. doi: 10.2196/jmir.1392
- Holländare, F., Askerlund, A.-M., Nieminen, A., & Engström, I. (2008). Can the BDI-II and MADRS-S be transferred to online use without affecting their psychometric properties? *Electronic Journal of Applied Psychology, 4* (2), 63-65.
- Hupalovs'ka, V. A., & Len', N. I. (2015). Psychologichni osoblyvosti seksual'nosti zhinok z riznym rivnem sub'yektyvnogo blagopoluchchya [Psychological sexuality's features of women with different subjective well-being's level]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Psykhologichni nauky, 126*, 47-56. [in Ukrainian]
- Jackson-Koku, G. (2016). Beck Depression Inventory. *Occupational Medicine, 66*(2), 174-175. doi: 10.1093/occmed/kqv087
- Katayeva, N. G., Kornetov, N. A., & Levina, A. Yu. (2008). Klinika i reabilitatsiya postinsultnoy depressii [Clinic and rehabilitation of poststroke depression]. *Bulletin of Siberian Medicine, 234-237*. Retrieved from <http://old.ssmu.ru/bull/08/p1/19t.pdf> [in Russian]
- Kline, P. (2015). *A Handbook of test Construction (Psychology Revivals): Introduction to psychometric design*. New York, NY: Routledge.
- Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy, 33*, 335-343. doi: 10.1016/0005-7967(94)00075-U
- Matiash, M. M. (2012). Depresyvni rozlady pislia zakrytoi cherepno-mozkovoї travmy [Depressive disorders after closed cranial injury]. *Likars'ka Sprava, 7* (1116), 113-117. [in Ukrainian]
- Molotokas, A. (2018). Gender features of the production of depressive state. *Humanitarium, 40*(1), 54-64. Retrieved from <https://humanitarium.com.ua/index.php/hum/article/view/185>
- Osman, A., Downs, W. R., Barrios, F. X., Kopper, B. A., Gutierrez, P. M., & Chiros, C. E. (1997). Factor structure and psychometric characteristics of the Beck Depression Inventory-II. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 19*, 359-376. doi: 10.1007/BF02229026
- Pfeifer, S. (2017). *Depression: Disease of the modern age* (O. Kushnikov, Trans.). Lviv: Svichado Publishing House. Retrieved from [https://www.vyacheslavkhalanskiy.com.ua/images/articles/62/1515229112_54431080%20\(2\).pdf](https://www.vyacheslavkhalanskiy.com.ua/images/articles/62/1515229112_54431080%20(2).pdf)
- Piotrowski, Chris. (2017). The status of the Beck inventories (BDI, BAI) in psychology training and practice: A major shift in clinical acceptance. *Journal of Applied Biobehavioral Research, 23*. doi: 10.1111/jabr.12112
- Rojahn, J., Rowe, E. W., Sharber, A. C., Hastings, R., Matson, J. L., Didden, R., Kroes, D. B. H. & Dumont, E. L. M. (2012). The Behavior Problems Inventory-Short Form for individuals with intellectual disabilities: Part II: reliability and validity. *Journal of Intellectual Disability Research, 56*(5), 546-565. doi: 10.1111/j.1365-2788.2011.01506.x
- Sica, C., & Ghisi, M. (2007). The Italian Versions of the Beck Anxiety Inventory and the Beck Depression Inventory-II: Psychometric properties and discriminant power. In M. A. Lange (Ed.), *Leading-edge psychological tests and research* (pp. 27-50). Hauppauge, NY,US: Nova Science Publishers.
- Steer, R. A., Ball, R., Rainieri, W. F., & Beck, A. T. (1999). Dimensions of the Beck Depression Inventory-II in clinical depressed outpatients. *Journal of Clinical Psychology, 55*, 117-128.
- Viljoen, J. L., Iverson, G. L., Griffiths, S., & Woodward, T. S. (2003). Factor Structure of the Beck Depression Inventory-II in a medical outpatient sample. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings, 10*(4), 289-291.
- Wang, Y.-P., & Gorenstein, C. (2013). Psychometric properties of the Beck Depression Inventory-II: a comprehensive review. *Brazilian Journal of Psychiatry, 35*(4), 416-431. doi: 10.1590/1516-4446-2012-1048
- Whisman, M. A., Perez, J. E., & Ramel, W. (2000). Factor structure of the Beck Depression Inventory – Second Edition (BDI-II) in a student sample. *Journal of Clinical Psychology, 56*, 545-551.

Uliana Nykytchuk

PhD, Associate Professor of Psychology and Pedagogy Department, the National University "Ostroh Academy", Ostroh (Ukraine)

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE UKRAINIAN VERSION OF BECK DEPRESSION INVENTORY-I DETERMINED WITH A STUDENT SAMPLE

ABSTRACT

The article presents the study on psychometric properties of the Ukrainian version of Beck Depression Inventory-I examined with the sample of Ukrainian students ($N = 234$). The importance of such study for Ukrainian psychologists is discussed. Because of the peculiarities of Ukrainian grammar and the results of preliminary pilot research, we developed separate versions of the Ukrainian BDI-I for women (Form A) and men (Form B), which was a novelty of our study. According to the pilot research results, four questionnaire items turned out to be sensitive to gender differences in addressing emotional issues: Sadness, Pessimism, Crying, and Loss of Interest in Sex. Experts were engaged to evaluate the final version (both forms) of translated inventory. Item-total correlations ranged from 0,40 to 0,69 for female Form A and from 0,32 to 0,82 for male Form B. Reliability (internal consistency), concurrent validity, discriminatory power were examined; the fit of the two factor model of depression to the sample data was evaluated using confirmatory factor analysis; construct validity was substantiated. The obtained results were discussed in the context of similar world-wide studies. The study mirrored findings of previous investigations on psychometric properties of the BDI and stated that the translated inventory had an excellent internal consistency (Cronbach's $\alpha = 0,91$), significant correlations with related variables (0,74 for DASS-21-Depression Scale, 0,67 for DASS-21-Anxiety Scale, 0,64 for DASS-21-Stress Scale), proper discriminatory power (Ferguson's $\delta = 0,98$) for the Ukrainian student sample. Mean scores for Ukrainian students were compared with those in other studies with non-clinical samples. The limitations and prospects of the study are discussed.

Key words: Beck Depression Inventory, BDI-I, depression measurement, psychometric properties, valida-

tion, internal consistency, discriminatory power of scores, confirmatory factor analysis.

Никитчук Ульяна Игоревна

Кандидат психологических наук, доцент кафедры психологии и педагогики Национального университета «Острожская академия», г. Острог (Украина)

ПСИХОМЕТРИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА УКРАИНСКОЙ ВЕРСИИ ОПРОСНИКА ДЕПРЕССИИ А. БЕКА (BDI-I) НА СТУДЕНЧЕСКОЙ ВЫБОРКЕ

АННОТАЦИЯ

В статье представлено исследование психометрических свойств украинского варианта опросника депрессии А. Бека (BDI-I) на выборке украинских студентов ($N = 234$). Актуальность исследования для украинских психологов обсуждена. Принимая во внимание особенности грамматики украинского языка, а также результаты предварительного пилотажного исследования эффективности заданий, отдельные формы опросника для женщин (Форма А) и для мужчин (Форма Б) разработаны, что является новизной этого исследования. Согласно результатам пилотажа, четыре пункта опросника являются чувствительными к гендерным отличиям в вербальной экспрессии эмоциональных трудностей: печаль, пессимизм, плач и потеря интереса к сексу. Для оценки содержания финальной версии опросника (двух форм) были задействованы эксперты. Корреляция пунктов с общим показателем варьировала от 0,40 до 0,69 для Формы А и от 0,32 до 0,82 для Формы Б. Надежность (внутренняя согласованность), конкурентная валидность, дискриминативность были изучены, согласованность данных с двухфакторной моделью депрессии была оценена с использованием конфирматорного факторного анализа, конструктивная валидность была обоснована. Полученные результаты обсуждены в контексте похожих исследований в других странах. Исследование отражает находки других ученых, которые изучали психометрические свойства BDI и констатирует, что переведенный опросник имеет отличную внутреннюю согласованность (α Кронбаха = 0,91), значимые корреляции с похожими переменными (0,74 для шкалы депрессии DASS-21, 0,67 для шкалы

тревоги DASS-21, 0,64 для шкалы стресса DASS-21), надлежащую дискриминативность (δ Фергюсона = 0,98) на выборке украинских студентов. Средние значения по опроснику сравнены с аналогичными в других исследованиях на неклинических выборках. Ограничения и перспективы исследования обсуждены.

Ключевые слова: опросник депрессии А. Бека, BDI-I, измерение депрессии, психометрические свойства, валидизация, внутренняя согласованность, дискриминативность, конфирматорный факторный анализ.

How to cite (як цитувати):

Nikitchuk, U. (2020). *THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE UKRAINIAN VERSION OF BECK DEPRESSION INVENTORY-I DETERMINED WITH A STUDENT SAMPLE. PSYCHOLOGICAL JOURNAL*, 6 (11), 56-68. <https://doi.org/10.31108/1.2020.6.11.6> [in Ukrainian]

Дата отримання статті: 21.10.2020

Дата рекомендації до друку: 22.11.2020

Дата оприлюднення: 30.11.2020